

Bibliographische Seltenheiten der Truberliteratur von Friedrich Ahn. Graz 1894, 8°, 48.

V tem lično tiskanem spisu opisuje pisatelj nekatere redkejšje slovenske knjige iz protestantovske dobe. Najbolj ga zanima Jurišičeva izdaja Spangenbergove postile iz l. 1578. O tej nam je podal točen popis in kratek odlomek iz zanimivega predgovora. Najobširneje pa poroča o Trubarjevi res redki knjigi »Catehismvs s dveima islagama« iz l. 1575. Ponatisnil je iz njega skoraj ves predgovor, o ostali vsebini, v kateri je nekoliko v marsikaterem obziru ne brezpomembnih podatkov, pa molči. Razen tega nahajamo v spisu še popis Trubarjevih knjig: »Ta prvi deil tiga noviga test.« (1557), »Ta celi novi test.« (1582), glagolski »Prvi del novoga test.«, katerega sta oskrbela Ant. Dalmatin in Stipan Istrijanin in Dalmatinovo sveto pismo.

Spis je namenjen nemškim krogom, kolikor se ti zanimajo za protestantovsko dobo v Slovencih. Tem bo gotovo tudi dobro došel, zakaj seznanil jih bo z nekaterimi jim prej najbrže neznanimi podatki. Zato smo tudi pisatelju hvaležni, da se ni ustrašil stroškov in izdal brošuro v lastni zalogi. Vender se pa čudim, da je popolnoma prezrl, da se nahaja popis o Jurišičevi postili v »Zvonu« l. 1892, na str. 732—738, o Trubarjevi knjigi »Catehismvs« se pa dovolj obširno razpravlja v »Letopisu Matice Slovenske« za l. 1891, nekoliko tudi v Jagičevem »Archivu« XIII. Našega znanja o slovenski protestantovski književnosti pa Ahnov spis ni razširil skoraj čisto nič, zakaj iz njegovega spisa poizvemo jedino natančen naslov Jurišičeve postile in kratek odlomek iz njenega predgovora — in še o tem smo sedaj v letošnjem »Letopisu« natančneje poučeni — o vsem ostalem smo vedeli že preje dosti več, kakor nam podaja Ahnov spis.

V. O.

Stanka Vraza prednjiki — Korošci! Nekje sem čital, da so se prednjiki Stanka Vraza iz Koroške naselili v Žerovnici kraj Cerovca. V »Bruderschaftsbuch von Arlberg« najdeš med naštetimi koroškimi plemiči tudi ime Vraz: Vraz Otto 1146. Etwa 1402 führte Niklas der Fraz in Roth einen von vorne gestellten oberhalb Knaben, Kleidung und kegelförmiger Hut mit herabgeschlagener Krampe weiss, welcher mit beiden Händen einen Bratspiess an den Mund hebt und in den daran steckenden rothen Fisch beisst, und nach der süddeutschen Bedeutung von Fraz — unartiges Kind im Namenwappen gibt. — Znano je, da se je oče Stanka Vraza podpisoval *Frass*. *Fridolin Kavčič*.

Ilirizam, spisal Plat. Kulakovski, Varšava 1894 (VIII + 411 + 93), cena 4 gld. 50 kr. — Kakor je znano, je bival prof. Kulakovski dolgo časa v Zagrebu (govoril je tudi na grobu nepozabljivega Fr. Račkega), da bi proučil najznamenitejšo dobo preporoda naše jugoslovenske književnosti, in obiskal je tudi našo „megleno“ Ljubljano, kjer je našel le malo zanimanja za tisto slavno „ilirsko dobo“, ki se tako lepo razlikuje od sedanje narodne otrplosti. „Et meminisse juvat“, mislil si je menda svetovno znani učenjak in popisal v imenovani knjigi, kaka oduševljenost je nekdanj vladala za jezik in zgodovino južnih Slovanov, kako so bili oni še pred 40 leti navdušeni za svojo književno celokupnost, če tudi pod starim, zgodovinskim imenom. — Ali prišel je nesrečni „divide et impera!“, in tega so se najpoprej oklenili ravno „Ilirci“.

Tudi Slovenci so bili navdušeni Ilirci, dali so jim svoje najboljše pesnike, n. pr. St. Vraza.

Prešeren se je ustavljal „Ilircem“ iz dozdevnega praktičnega uzroka. češ, da ne bi mogel slovenski kmet nikakor razumeti ilirske „mešanice“, in da bi se bil poprej oklenil nemščine, katere mnogo bolje pozna iz prakse. Temu „praktičnemu“ dokazu se upira takisto praktična izkušnja, da najpriprostejši slovenski kmet, ki pride na Hrvaško, takoj razume in govori hrvaški, se čuti Hrvata in pozabi Slovenca. A vselej, ka-